

IZ MEDGENERACIJSKIH PROGRAMOV

UVELJAVLJENE OBLIKE MEDGENERACIJSKEGA BIVANJA V EVROPSKIH DRŽAVAH

V Evropi že desetletja obstajajo različne pobude in sheme, ki omogočajo sobivanje starejše generacije z mladimi v medsebojno zadovoljstvo in korist obeh. To so že utečeni programi, ki jih ponekod finančno podpira tudi država ali lokalna skupnost.

V Španiji je delež starejših oseb nad 65 let med najvišjimi v Evropi. Od 8 milijonov starejših oseb nad 65 let jih 20 % živi samih. Večina si tega ne želi, a kljub osamljenosti raje ostanejo na svojem domu in do konca odlašajo odhod v dom za starejše. Tudi v Španiji je model večgeneracijske razširjene družine zaradi sprememb v načinu življenja razpadel, kar ima posledice pri obeh generacijah.

Že od srede 90. let različni pobudniki – od posebnih oddelkov za nastanitev študentov v okviru univerz do nevladnih organizacij ali agencij – ponujajo kot eno od možnosti študentom in drugim mladim tudi sobivanje s starejšo osebo. V zameno za nekaj ur pomoči ali druženja na teden med študijskim letom mladi dobijo sobo, za kar ne plačujejo najemnine, le del sprotnih stroškov. Starejši na tak način ne živijo osamljeni, mladi pa dobijo možnost dostopne namestitve med časom študija. V tem medgeneracijskem sobivanju pridobita obe stranki: starejši ima družbo in zavedanje, da je v primeru stiske nekdo blizu, po drugi strani pa jim to pomeni tudi okno v svet mladih. Mladim je dana možnost namestitve in mirnega kotička za čas študija,

obenem pa pridobijo dragocene izkušnje solidarnostnega sobivanja s starejšo osebo.

Španska nevladna organizacija, ki se že drugo desetletje sistematično ukvarja s tem področjem, je Solidarios iz Madrida. V okviru projekta *Convive* (sobiva) uspešno posredujejo med ponudbo in povpraševanjem, iščejo tako starejše kakor mlade, ki jih tovrstno sobivanje zanima. Ko najdejo ustrezen »par«, ju spoznajo, pripravijo pogodbo, kjer v podrobnostih določijo obveznosti in pričakovanja, koliko ur pomoči nudi mlada oseba in kaj dobi v zameno. V primeru nesporazumov ali težav posredujejo kot mediatorji. Letno omogočijo okoli 100 tovrstnih medgeneracijskih sobivanj, zanimanja s strani mladih pa je trikrat več. Več: <http://www.solidarios.org.es/que-hacemos/programa-convive/>

Podoben koncept je v praksi tudi v mnogih evropskih državah, razlikujejo pa se v pristopih in modelih določanja obveznosti obeh strank.

V nemškem modelu npr. kvadratura sobe določa število ur na mesec, ki jih mlada oseba nameni pomoči ali druženju s starejšim, npr. 15 m² pomeni 15 ur druženja mesečno.

V Avstriji se je uveljavil projekt *Wohnbuddy* (bivalni prijatelj), v katerem so razvili platformo <https://www.wohnbuddy.com/>, kjer se srečujeta ponudba starejših in povpraševanje mladih. Vsak interesent najprej izpolni podroben vprašalnik o sebi, o zanimanjih, hobijih in pričakovanjih – ali si za sobivalca želijo moškega ali žensko, ali je lahko druge narodnosti ipd.

Na podlagi tako pridobljenih podatkov potem z algoritmom, ki so ga razvili prav v ta namen, najdejo čimbolj kompatibilen par za sobivanje. Med ponudbami najdemo tudi možnost bivanja v domovih za starejše in v stavbah z oskrbovanimi stanovanji na Dunaju in v okolici, kjer za simboličen prispevek za sobo ali stanovanje mladi opravijo nekaj ur tedenske pomoči ali druženja s starejšimi stanovalci.

Odmevna je tudi nizozemska pobuda *Mladi in stari v domovih za starejše*. V domu starejših v Deventerju na Nizozemskem že peto leto biva skupaj okoli 160 starejših in 6 študentov in se odlično razumejo. Imajo skupne večerje, se zabavajo, plešejo in igrajo igre. V zameno za mesečno 30 ur druženja s starejšimi kot *dobri sosedi* imajo študentje brezplačno garsonjero in s tem tudi svojo zasebnost. Lahko prihajajo in odhajajo kadar jih je volja, sprejemajo obiske, le prilagoditi se je treba hišnemu redu doma, predvsem pa ne motiti stanovalcev. Življenje v domu se je po prihodu študentov spremenilo in postalo pestrejšje, saj prinesejo tudi del zunanjega sveta. »Družimo se, skupaj popivamo, plešemo, dirkamo z vozički po hodnikih in se veliko smejimo«, opisuje sobivanje s starejšimi eden izmed teh študentov. Vsak večer od ponedeljka do petka je eden od njih zadolžen za druženje ob večerji, kjer se pogovorijo o preživetem dnevu in poklepetajo o marsičem. Tudi če je treba kaj popraviti, iti v trgovino ali kaj poiskati na internetu, jim študentje pomagajo. Skupaj praznujejo rojstne dneve, gledajo nogometne tekme na TV, gojijo zelišča in rože na vrtičkih

ob domu itd. Starejši ne potrebujejo samooskrbe, želijo živeti in se zabavati, tudi s mladimi.

Čeprav so imeli najprej pomisleke tako starejši kakor zaposleni, so zdaj vsi zadovoljni, saj vidijo, da so jim študentje samo v pomoč. O starejših so mladi prej mislili, da samo jamrajo in so dolgočasni. Ko pa so se začeli družiti in pogovarjati, so se predsodki razblinili. Tudi z osebjem, ki se je balo, da ga bodo študentje izpodrinili, so se dobro povezali, saj so ugotovili, da so drug drugemu v pomoč.

Študentje so v sobivanju s starejšimi razvili empatijo, se povezali s starejšimi in se naučili, da si nagrajen z nasmehom in hvaležnostjo, če nekomu pomagaš.

Tak način medgeneracijskega sobivanja so povzeli tudi v domovih za starejše na Finskem, Franciji, Veliki Britaniji in ZDA. V veliko državah pa so mnenja, da pri njih tovrstna pobuda ne bo zaživela, predvsem ker ni prostih kapacitet: domovi postajajo negovalne bolnišnice, kjer se še za tiste, ki so nujno potrebni oskrbe, ne najde mesta, kaj šele, da bi nekaj sob oddajali študentom. Žal je tako tudi pri nas, saj so domovi prenapolnjeni in kandidati čakajo na prosto sobo tudi po več let. A vredno bi bilo poskusiti, saj tovrstno medgeneracijsko sobivanje prav gotovo popestri vsakdanjo rutino v domovih in doprinese k izboljšanju kvalitete bivanja stanovalcev.

Medgeneracijsko sobivanje je poglobljena tema letošnjega svetovnega kongresa združenja *Homeshare*, ki je bil konec marca 2019 v Bruslju; <http://www.hiworldcongressbrussels2019.com/>.

Alenka Ogrin